N°. 149.

DE GRONDWET.

185[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . » 0.15.
[illegible] de 35 cts. zegelgeld.

WOENSDAG 16 NOVEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ [illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . . [illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

De Amsterdamsche Courant.

Wij vervullen heden onze belofte, om aan de *Amsterdamsche Courant* te toonen, dat de heer VAN BOSSE niet inconsequent is, wanneer hij als Volksvertegenwoordiger een voorstel tot afschaffing van sommige belastingen ondersteunt. Ongaarne gaan wij over tot de behandeling van dit punt; omdat, zoodoende, de *zaak* op den achtergrond geschoven en alleen over *personen* gehandeld wordt. Wij doen het echter, omdat het de taktiek schijnt te zijn van de ministeriële Couranten, om, in stede van met degelijke argumenten de gronden te bestrijden, waarop het voorstel rust, dat voorstel in discrediet te brengen, door de *voorstellers* aan te vallen. Men beticht de voorstellers van inconsequentie, legt hun [illegible] toe; maar bewijst met geen enkel [illegible] geen enkel cijfer, dat het ontwerp niet uitvoerbaar zou zijn, of geen nut zou aanbrengen. Eens en vooral wenschen wij dus de aanvallen, welke in het bijzonder tegen den Heer VAN BOSSE schijnen gerigt te worden, af te weren, daarbij verklarende, dat wij voortaan gaarne over het *voorstel* in discussie zullen treden; maar dat wij elke personaliteit buiten onze polemiek zullen houden. Reeds te lang hebben, meenen wij, de *zaken* om de *personen* geleden.

Zoo als het gewoonlijk gaat, waar hartstogt en opgewondenheid tegen personen de pen besturen, verzuimt men de *zaken* in haar juiste verband te beschouwen en voor te stellen.

Het eerste verwijt, dat gerigt wordt tegen den Heer VAN BOSSE is, dat hij, als Minister, een wetsontwerp tot afschaffing van den accijns op het geslagt voor de varkens en schapen slechts had voorgesteld, *nadat* de Heer DE FREMERY en andere leden der Kamer zoodanig voorstel hadden gedaan.

Geschiedkundig is dit feit volkomen waar. Maar is de [illegible] juist, die men er van afleidt? Hier [illegible] aan andere feiten noodig.

In de zitting van 1850—51 deed de Regering een voorstel tot afschaffing van den accijns op de brandstoffen, tot vermindering van het patentregt en van het tonnegeld. In vervanging van die middelen, stelde zij voor eene belasting op de inkomsten, en de wijziging van eenige accijnswetten. Dat voorstel werd in die zitting niet afgedaan. Den 24 Sept. 1851, dus in de volgende zitting, werd het op nieuw ingediend. De behandeling van de begrootingswetten leverde een hinderpaal op tegen de bespoedigde afdoening van dat voorstel. Inmiddels werd, op 19 Dec. 1851, het voorstel van de Heeren DE FREMERIJ c. s. ingediend.

Het wetsvoorstel der Regering kwam in Maart in behandeling. Den 13 Maart trok de Regering haar voorstel in, voor zoover de belasting op de inkomsten en de afschaffing van den accijns op de brandstoffen betrof. [illegible] c. s. overnam. Indien men de Memorie van Toelichting, bij dat voorstel gevoegd, naleest, zal men duidelijk zien, dat de heer VAN BOSSE, toen zijn voorstel tot afschaffing van den accijns op de brandstoffen niet *kon* doorgaan, *terstond* de voordragt tot afschaffing van den accijns op het geslagt heeft overgenomen, en dat er goede redenen bestonden, om dit niet vroeger te doen.

Wij zullen thans niet in discussie treden over de vraag, wat beter is: de accijnsen op gemaal en geslagt, dan wel die op de brandstoffen af te schaffen. Maar dit is zeker: dat de heer VAN BOSSE, die zijne keus op de laatste gevestigd had, en daarvoor zijne redenen bijbragt, onmogelijk *te gelijk* de afschaffing van beide accijnsen kon voordragen. Dit is zeker: dat hij [illegible] handelde, toen de wetten waren aangenomen [illegible] *verhooging van inkomsten* aan den staat werd [illegible], dat hij zich terstond verklaarde vóór een voorstel, dat eene gelijke som aan inkomsten deed [illegible]. Dat voorstel was het eenige, in den stand [illegible] zich de zaak bevond, wat bij het aangenomen beginsel kon voorgedragen worden.

Waartoe strekt dan, vragen wij, het verwijt van de *Amsterdamsche Courant*, [illegible], dat de heer VAN BOSSE van den beginne af, de afschaffing van het *geslagt* had moeten voordragen? Meent zij, dat hij het voorstel van de heeren DE FREMERY c. s. had behooren over te nemen, *zoodra* het gedaan werd? Of heeft haar betoog niet veeleer de strekking, om hatelijkheden te zeggen, en om te doen zien, dat de afschaffing van het geslagt niet moet worden toegeschreven aan den heer VAN BOSSE, maar aan de heeren DE FREMERY c. s.; dat de eer van dat voorstel aan deze laatsten, niet aan den eersten toekomt? Maar, om dit met eenig regt te doen, had zij behooren aan te toonen: *vooreerst*, dat de Heer VAN BOSSE anders had *kunnen* handelen dan hij in Maart 1852 deed; *ten tweede*, dat hij persoonlijk zich ooit de eer heeft toegeschreven, die aan anderen toekomt. Het bewijs van beide is de *Amsterdamsche Courant* schuldig gebleven.

Dat overigens het destijds door den Heer VAN BOSSE gedane voorstel eene plaats innam in het plan, dat die Minister had *voorbereid* tot verdere wijziging en verandering van het belastingstelsel, blijkt uit de toen gesproken woorden: »Ik beschouw deze voordragt van wet» — zeide de heer VAN BOSSE — »als een *eersten* [illegible] op den weg tot herziening van ons belastingstelsel, in den geest namelijk van eene trapsgewijze herziening van dat stelsel, met behoud, *zoo veel mogelijk*, van de [illegible] het bestaande, »maar nietemin met den *wensch* en het VASTE DOEL »voor oogen, om in dat belastingstelsel van lieverlede »zoo vele verbeteringen aan te brengen, als waarvoor »het eenigzins vatbaar zal zijn.»

De heer VAN BOSSE uitte dus niet slechts een *wensch*, maar hij verklaarde een *vast doel* voor oogen te hebben. Dat doel was, *om zoo veel mogelijk verbeteringen in ons belastingstelsel aan te brengen.*

Maar, zegt de *Amst. Courant* — en dit is het tweede hoofdverwijt — de heer VAN BOSSE heeft steeds verdedigd »het beginsel dat men geene belasting behoort af te schaffen, zonder een behoorlijk equivalent.» Wij gelooven, dat de heer VAN BOSSE dat beginsel ook nu nog [illegible] toegedaan.

[illegible] de *Amst. Courant* [illegible] van eene belasting [illegible] de afgeschafte. Wij meenen, [illegible] ook daar is, wanneer eene duurzame vermindering van uitgaven is verkregen, of wanneer *de inkomsten hooger zijn dan de uitgaven.*

En het equivalent van de beide laatste soorten is thans in ruime mate voorhanden. Om tot die overtuiging te komen, leze men slechts de Memorie van Toelichting tot het voorstel vergeleken met de aanspraak, welke de [illegible] Minister van Financiën [illegible] heeft gehouden. De uitgaven zijn, door bezuiniging en amortisatie, zoodanig verminderd; de inkomsten zijn sedert de laatste vier jaren zoodanig gestadig toegenomen, dat de Heer VAN BOSSE, meenen wij, zonder ontrouw te zijn aan het beginsel: geene afschaffing van belasting zonder equivalent, gerust het voorstel heeft kunnen mede-onderteekenen. Zoo heeft de Minister van Financiën zelven, in zijne bovenbedoelde aanspraak, aangetoond, dat »naar de meest gegronde verwachting» alleen de besparing, door amortisatie verkregen, jaarlijks *elf tonnen gouds* zal bedragen. Zoo hebben de voorstellers aangetoond, dat voor de dienst van 1854 weder op een vermoedelijk overschot van vier millioenen te rekenen valt, terwijl zij slechts de afschaffing voorstellen van belastingen, ten bedrage van ƒ 1,650,000.

Terwijl de tegenwoordige Regering zich heeft bepaald tot de onbestemde verklaring, dat zij tot de vermindering der belastingen *de tijd nog niet gekomen acht*, heeft de Heer VAN BOSSE, bij verschillende gelegenheden niet onduidelijk te kennen gegeven, *tot hoe lang* het Ministerie, waarvan hij lid was, elke vermindering of afschaffing zou wenschen te zien uitgesteld. Het is van gewigt, daarvan met een enkel woord te gewagen. Daaruit zal toch blijken, dat de toen door den Heer VAN BOSSE gestelde voorwaarden *thans* zijn vervuld; en dat het voorstel, thans door den Heer VAN BOSSE als Volksvertegenwoordiger mede onderteekend, door hem, als Minister, in de tegenwoordige omstandigheden, zou gedaan zijn, indien hij nog deze betrekking vervulde.

Bij de aanbieding van de begrootingswetten voor 1853 verklaarde de Heer VAN BOSSE, dat er nog geene verandering in de *wet op de middelen* was gebragt, voornamelijk wegens de noodzakelijkheid, die bestond, om het Indische muntwezen te herstellen, hetgeen belangrijke offers zoude eischen. De belangrijke geldsommen, voor deze operatie vereischt, zijn thans aanwezig.

Blijkens de Memorie van Toelichting, die de dezer dagen ingediende wetsontwerpen tot regeling van het muntwezen in Nederlandsch-Indië vergezelt, zijn van de benoodigde ƒ 36,062,954, aanwezig ƒ 32,974,235.92, zoodat daaraan nog slechts ontbreken ƒ 3,088,718.08. De Minister van Koloniën komt echter tot dit bedrag, door de inwisseling ook van den *laatsten* recepis voor te stellen, ofschoon het vraagstuk nog niet beslist te achten is, in hoever het nuttig en geriefelijk kan zijn, om, gelijk hier de muntbiljetten, in Indië een klein bedrag van recepissen, bijv. van 5 millioenen, in grootere stukken, in circulatie te laten. Doch al ware het ook, dat de recepissen *tot den laatsten toe* behoorden te worden ingewisseld: ook dán zullen de nog ontbrekende 3 millioenen [illegible] de meerdere opbrengst van de Gouvernements-veilingen van dit jaar. De Minister van Koloniën heeft natuurlijk, slechts eene zeer voorloopige opgave kunnen doen, wegens de uitkomsten van het loopende dienstjaar, en in die opgave geenszins alles begrepen, wat er boven de raming der opbrengst reeds verkregen *is*. Deze voorwaarde dus, waaraan de Heer VAN BOSSE eenige wijziging van het belastingstelsel verbond: *het herstel van het Indisch muntwezen*, is thans vervuld.

De Heer VAN BOSSE stelde evenwel nog eene andere voorwaarde. Alleen [illegible] afschaffing of [illegible] wanneer de renteschuld [illegible] — Mijne Heeren! [illegible] raadzaam, de beraadslaging over [illegible] of VERMINDERING van belastingen uit te stellen, om niet het gevaar te doen ontstaan, dat de »schatkist van eenige inkomsten beroofd worde op een »tijdstip, waarop zij hare krachten onverdeeld zal moeten »inspannen» (*). Wij vestigen de aandacht op het woord *vermindering*, hier door hem gebezigd. Het staat ons niet voor, dat dit woord ooit vroeger was geuit; althans niet bij de indiening van eenige begrooting.

Later werd dit nog nader door den heer [illegible] gepraeciseerd: »Men heeft inzonderheid [illegible] »het niet gebleken was, dat [illegible] voort- [illegible] van ons [illegible] »toezeggingen mijnerzijds [illegible] mij leed, »dat ik verklaren moet, dat ik *op dit oogenblik* die »inlichtingen en toezeggingen niet meen te moeten »geven.... Ik meen, dat zoolang *niet geslaagd is* in het »vinden van een middel, om *de renteschuld te verminderen*, men dan beter doet, om op het oogenblik al »wat met het belastingstelsel in verband staat, stil te »laten rusten. Aan dit gevoelen wensch ik getrouw te »blijven, en ik meen dan ook wel te handelen [illegible] *op dat oogenblik* mij in geenen opzigte uit te laten »over de voornemens, die mogten bestaan, *om* [illegible] *eenige herzieningen van onze belastingwetten* [illegible] *te dragen.*» (†)

De Heer VAN BOSSE verklaarde, an zelf [illegible] tijd nog niet was gekomen; maar hij [illegible] de fondsen van het herstel van het [illegible] muntwezen zullen voorhanden zijn, als vermindering der renteschuld zal zijn verkregen, *dán is de* [illegible]

(*) Bijblad 1852—53, blz. [illegible]

(†) U. S. blz. 183.

Wij hebben hierboven gezien, dat aan de eerste voorwaarde is voldaan. Ook met de tweede is dat het geval. De wet van 20 Dec. 1852 opende de gelegenheid tot eene conversie; door de tijdsomstandigheden kon zij, onder welk Ministerie dan ook, niet tot stand komen. Maar de besparing op de rente, die reeds verkregen is en later, ten gevolge van de gunstige omstandigheden, nog verkregen kan worden, is niet minder dan die uit de conversie zou voortgevloeid zijn. De winst van de conversie was berekend op *f* 1,200,000 's jaars in het gunstigste geval. De Regering begroot zelve de som aan renten die in het vervolg uit thans reeds bekende middelen is en nog kan verkregen worden op *f* 1,100,000; waarvan, aftrekkende het bedrag aan renten dat op 1 Jan. 1853 reeds geamortiseerd was, voor amortisatie na de wet van 20 Dec. 1852, er eene som van *f* 875,000 jaarlijksche besparing aan rente overblijft. Toen de Heer VAN BOSSE de begrooting van 1853 indiende, kon hij niet weten, dat de zoo uitstekend voordeelige verkoop van den Haarlemmermeer zou plaats vinden, evenmin dat de veilingen der koloniale producten zooveel zouden opleveren, dat men noch leening, noch buitengewone bijdragen voor het herstel van het muntwezen noodig zoude hebben. Wanneer men nagaat, dat deze beide posten een onverwacht voordeel van 14 à 15 millioen zullen opleveren, is het dan te veel, te beweren dat er binnen korten tijd, ten gevolge van onvoorziene gunstige omstandigheden, even veel aan rente bespaard zal kunnen zijn, als men bij den gunstigsten uitslag der conversie, berekend had?

Het geld is *aanwezig* voor het herstel van het Indisch muntwezen; er is genoegzame *vermindering* van renteschuld verkregen; de uitgaven overtreffen zoover de inkomsten, dat in 1854, ook na de voorgestelde afschaffing, vermoedelijk bijna 2½ millioen zullen *overblijven*, en onder al deze gunstige omstandigheden, bij de vermelding van al deze voorwaarden, zou de heer VAN BOSSE, ware hij nog minister, niet geaarzeld hebben, om voor te stellen, wat hij thans als Volksvertegenwoordiger ondersteunt.

Wel verre dus van inconsequent te zijn; wel verre dus, dat men de handeling des heeren VAN BOSSE behoeft toe te schrijven aan nevenbedoelingen, gelijk de *A. C.* doet, getuigt het overzigt van de beloften des heeren VAN BOSSE op dit punt, dat hij zich zelven is gelijk gebleven; dat hij zich thans verpligt acht als Volksvertegenwoordiger voor te stellen, wat hij als Minister niet zou hebben nagelaten, nu bij *hem* althans de overtuiging is gevestigd, dat de *tijd*, om, *zoo veel mogelijk* de lasten der Natie te verligten, *gekomen is*.

Op het voorstel zelf, op zijne uitvoerlijkheid, op het nut dat het »der mindere burgerklasse« zal aanbrengen, komen wij, natuurlijk, later terug.

Buitenland.

BELGIE.

De beroemde Vlaamsche schrijver Conscience is naar Frankrijk en den Rijn vertrokken, om op de plaats zelve een roman betrekkelijk de geschiedenis van Clovis te schetsen.

— Men wil hier te lande eene loterij van verscheiden ... ..., waarvan de opbrengst tot weldadige doeleinden zou ...

TURKIJE.

Het Fransche regeringsblad bevat thans nadere bijzonderheden over het gevecht, dat den 4 November bij Oltenitza heeft plaats gehad. Het is zeer bloedig geweest, ten gevolge daarvan, dat de Turken zich in eene verschansing hadden geworpen, waardoor zij de Russen met zwaar geschut konden bestoken. Laatstgemelden zouden 1200 man aan dooden en gekwetsten hebben gehad; onder de gewonden moeten zich bijkans al de bataillons-chefs en verscheiden kolonels bevinden; hetgeen daardoor wordt verklaard, dat de kogels ook te midden van een dorp vielen, waar de generaal Dannenberg zich aan het hoofd van zijnen staf bevond.

Vorst Gortzakoff had Bucharest verlaten, om in persoon te Oltenitza een nieuwen aanval tegen de Turken te ...; hij zou daartoe 24,000 man vereenigd hebben, en men wachtte reeds den 5 of 6 dezer een nieuwen strijd.

Men ... te Londen, dat Omer-Pacha tusschen Widdin en ... eene nadere, meer beslissende overwinning zou hebben behaald, waarop hij den Russischen opperbevelhebber zou hebben gesommeerd de Vorstendommen te verlaten. Waarschijnlijk heerscht in dit alles verwisseling met vroegere ... en sommatiën.

Intusschen bevestigt het zich meer en meer, dat de Turken ook in Azie voordeelen behaald hebben.

De reserve-magt der Turken in Europa wordt onder bevel van Rifaat-Pacha, te Sophia vereenigd; men wil die magt tot 120 duizend man brengen.

De zeemagt van Tunis, dertien schepen sterk, is naar Konstantinopel afgezeild.

Het Fransche regeringsblad gaat voort stukken tegen Rusland over te nemen, hetgeen den geest der Fransche bewindslieden genoegzaam aanduidt.

Het Russische regeringsblad behelst eene verklaring der regering betreffende het embargo op de Turksche schepen. Tot den 22 November zal dit op die schepen in de Russische havens, niet gelegd worden; doch daarna zullen zij voor goeden prijs verklaard worden, zelfs indien zij niet alleen Turksch eigendom aan boord hebben. Onzijdige vlaggen zullen, bij den voortduur der vijandelijkheden, dezelfde vrijheid als gewoonlijk genieten.

CHINA.

De dagbladen deelen vele bijzonderheden mede, wegens de inname van Shanghai door de opstandelingen, die den 7 September met vliegende vaandels de stad zijn binnengetrokken, doch hunne overwinning weder door de grootste wreedheden hebben gekenmerkt.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN DINGSDAG, 15 NOVEMBER.

In deze zitting heeft de commissie haar eindverslag uitgebragt over het wetsontwerp tot amortisatie van schuld. De discussie wordt bepaald na afloop van de reeds aan de orde gestelde onderwerpen.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslaging over art. 5 van het wetsontwerp op het bouwen en planten in den omtrek van vestingen.

De heer ELOUT VAN SOETERWOUDE stelde een amendement voor, strekkende om de 4de zinsnede van art. 5 aldus te lezen:

»Indien omtrent de schadevergoeding voor de in-waarde-vermindering der eigendommen of de krenking van regten, veroorzaakt door besluiten krachtens artt. 3 en 4 genomen, geene minnelijke schikking wordt getroffen, bepaalt de regter, met inachtneming van alle de omstandigheden, welke op de waardering dier schade invloed uitoefenen, daarvan de hoegrootheid en veroordeelt den Staat tot de betaling.«

Die heer lichtte dat amendement toe, dat door den heer SLEESWIJK VENING werd bestreden, die op zijn beurt een amendement voorstelde, om achter de 4de zinsnede, den volgenden zin te lezen:

»Voor zooverre iemand zoodanige aanspraak maakt wegens beweerde vermindering in waarde van zijn eigendom door besluiten krachtens art. 3 genomen, zal dit, indien er geene minnelijk schikking kan worden getroffen, hetzelfde gevolg hebben, mits het kennelijk zij, dat de last, waarover men zich beklaagt voor deze wet niet bestond, of dat hij toen bestaande nu verzwaard is.«

Over deze amendementen, gevoegd bij de reeds gister op art. 5 voorgestelde, ontstond eene zeer uitvoerige discussie tusschen de heeren ELOUT, DE KEMPENAER, VAN DER BRUGGHEN, SLEESWIJK VENING, VAN ECK, MACKAIJ, SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE, VAN NISPEN VAN SEVENAER en DEN MINISTER VAN JUSTITIE.

Het amendement van den heer VAN GOLTSTEIN, strekkende om de laatste al. van art. 5 te doen wegvallen, wordt met 44 tegen 19 stemmen *verworpen*.

Het amendement van den heer ELOUT VAN SOETERWOUDE werd met 37 tegen 27 stemmen *verworpen*. Insgelijks werden verworpen het eerste amend. van den heer van Eck met 54 tegen 10 stemmen; diens tweede amend. met 49 tegen 16 stemmen; het amend. van den heer VEENING met 38 tegen 26 stemmen; zijnde daarna het art. 5 zelf met 42 tegen 22 stemmen *aangenomen*.

Daarna worden, zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming, aangenomen de artt. 6 tot en met art. 12.

Bij art. ... had de heer VAN ECK een amendement voorgesteld, dat de ... heeft om in de 2de zinsnede, echter: *kennis is gegeven* te lezen: »en indien zij niet »binnen de gemeente wonen, hetzij op de genoemde wijze »door een bode of veldwachter der gemeente hunner woon»plaats, hetzij bij deurwaarders-aanzegging.« Dat amendement werd met 56 tegen 8 stemmen *verworpen*.

De artt. 13 tot en met art. 20 worden zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

In art. 21 brengt de Min. van Oorlog de volgende wijziging, dat namelijk n°. 2 van dit artikel aldus zal worden gelezen: »afsluiting bestaat zelfs met steenen voeten, doch niet hooger dan vijf palmen boven den liggenden grond.« De heer VAN DER BRUGGHEN stelt zich met deze wijziging niet tevreden, en droeg dien tengevolge een wijdloopig amend. voor, waarvan de hoofdstrekking is om, ten aanzien van het bouwen en planten, meerdere vrijheid aan de ingezetenen van vestingen te geven, en die meerdere vrijheid op alle kringen toe te passen. De Heer STORM VAN 'S GRAVESANDE stelde almede, nadat de Min. van Oorlog het amendement van den heer VAN DER BRUGGHEN had bestreden, een amendement voor, strekkende, om de redactie der regering te behouden, maar in stede van verlof te geven tot het bouwen van woningen groot 20 ellen in het vierkant, dit verlof dit te strekken tot 40 ellen. Het amendement van den Heer V. D. BRUGGHEN werd met 36 tegen 28 stemmen verworpen; dat van den Heer STORM VAN 'S GRAVESANDE met 37 tegen 27 stemmen AANGENOMEN. Het art. 21 wordt daarna, aldus gewijzigd, aangenomen.

In art. 22 maakt de Minister van Oorlog gelijke wijziging als in het vorig art. Tot en met art. 27 worden alsnu zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Ten aanzien van art. 28 stelde de heer VAN ASCH VAN WIJK voor, om de vergunning daar vermeld afhankelijk te maken van den Koning en niet van den Minister van Oorlog, en om de vergunning niet noodig te verklaren voor gewone herstellingen van bestaande gebouwen. Met beide amendementen verklaarde de Regering zich te vereenigen, waarvan zij het eerste overnam. Het 2de amendement, aan eene stemming onderworpen zijnde, werd met algemeene stemmen *aangenomen* en het art. zelf zonder hoofdelijke stemming. Hetzelfde heeft plaats met art. 29 tot en met art. 55.

Op art. 56 stelt de Heer SLEESWIJK VEENING een amendement voor, strekkende om het art. aldus te lezen: »Bij het ontdekken van eene plaats hebbende of plaats gehad hebbende verrigting, in strijd met de bepalingen dezer wet, maakt de officier der genie, of de fortificatie-opzigter, deswege proces-verbaal op, hetwelk door den beambte, die hem vergezelt, mede wordt onderteekend, en waarmede gehandeld wordt overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering.«

De Min. van Justitie verzet zich niet tegen het amend., maar geeft in overweging, om daarbij in te lasschen: »de beambte, die hem ingevolge art. 54 vergezelt.« De Heer VEENING deze bijvoeging in zijn amend. opnemende, wordt dit amendement zonder hoofdelijke stemming *aangenomen*, zoowel als het artikel zelf, benevens artt. 57, 58, 59 en de beweegredenen van het wetsontwerp.

Het wetsontwerp in zijn geheel wordt daarna met 42 tegen 22 stemmen *aangenomen*.

Alsnu vroeg de heer SLOET TOT OLDHUIS het woord en stelde aan de Kamer voor, om de beraadslagingen over het Contract met de Nederl. Handelmaatschappij uit te stellen tot het begin van het volgende jaar. Als beweegredenen tot dit voorstel deed de heer SLOET opmerken, dat de heer STOLTE, lid der Kamer, zijne bedenkingen had kenbaar gemaakt tegen de artikelen, welke over deze zaak door *de Grondwet* waren gepublieeerd, en dat hij althans zich bezwaard achtte, om met kennis van zaken te oordeelen, zonder vooraf vóór en tegenschrift, die over zoo eene belangrijke zaak liepen, naauwkeurig te hebben onderzocht. Daarbij kwam nog, dat de Kamer nog altijd niet in het bezit was van de regeringsverslagen over de Kolonien sedert 1851, ofschoon die bescheiden een noodig licht over het geheele onderwerp konden verspreiden. De steeds toenemende handel bovendien van Java met Australie, waarvan de gunstige uitkomsten met elken mail werden aangebragt, maakte het dubbel noodig, om met voorzigtigheid en eerst na een rijp beraad te beslissen.

De Heer STOLTE verklaarde, dat, bij den aanvang van de rede des heeren SLOET, zijn indruk was geweest, om het gedane voorstel te ondersteunen; omdat hij ongaarne den *schijn* zou willen op zich laden, dat hij discussiën wilde vermijden over bedenkingen, waarop de Heer SLOET had gedoeld.

Intusschen was bij hem een denkbeeld gerezen, dat hem van meer gewigt toescheen. De wet is reeds lang aanhangig; de zaak bevatte niets nieuws, het geldt de markt van Indische producten in Nederland. Als de Kamer nu niet op de hoogte was, zou zij het nooit zijn; en het kan niet opgaan, om bepaalde discussiën uit te stellen, omdat een of ander dagblad kan goedvinden, er artikelen over te schrijven.

Wat de bedenkingen betreft, die hij tegen de artikelen van *de Grondwet* had geschreven, de heer STOLTE wilde wel verklaren, dat hij tot gisteren toe in de meening had verkeerd, dat een ... der Kamer die artikelen had geschreven. Had hij ... geweten, wat hij nu wist, namelijk dat geen lid die geschreven had, *hij had het der moeite niet waardig geacht, om eene pen op het papier te zetten*, (eigen woorden van den Heer STOLTE.)

De Heer VAN NISPEN achtte dat de motie van den Hr. SLOET te ver ging, en stelde derhalve voor, om, wegens het groote gewigt van de zaak en de noodzakelijkheid om het onderwerp nog eens naauwkeurig na te gaan, de discussien uit te stellen tot een naderen, met overleg van den Minister van Kolonien te bepalen dag. De heer SLOET vereenigde zich met dit voorstel en trok het zijne in. Het werd nogthans met 35 tegen 28 stemmen *verworpen*.

Dienvolgens zal, morgen ochtend, ten elf ure, de overeenkomst met de Handelmaatschappij in de Tweede Kamer behandeld worden.

Verslag van het verhandelde in de afdeelingen der Tweede Kamer omtrent het in overweging nemen van het voorstel tot afschaffing van het Tonnegeld, en van den accijns op het geslagt.

Nadat, onder dagteekening van den 7den November jl., bij de Kamer een voorstel was ingekomen van negen harer leden tot afschaffing van het tonnegeld der zeeschepen en van den accijns op het geslagt, heeft zij in hare vergadering van den volgenden dag tot het verzenden van dit voorstel aan de Afdeelingen besloten. Die Afdeelingen moesten zich, volgens het uitdrukkelijk voorschrift van art. ... van het Reglement van Orde, voorloopig alleen bezig houden met de overweging der vraag, of het voorstel al of niet een onderwerp van nader onderzoek zou uitmaken. Zij zijn daartoe den 10den November bijeengekomen en gedurende dezer zaken eene wisseling van gedachten plaats gehad, die tot de volgende uitkomsten heeft geleid.

Van de 50 leden, welke op den ... dag ...

Afdeelingen tegenwoordig waren, heeft de overgroote meerderheid zich voor het in overweging nemen van het voorstel verklaard. Onder deze meerderheid bevond zich echter een zeer aanzienlijk aantal leden, die te kennen gaven, niet geacht te willen worden, door hunne verklaring ten voordeele van het nader onderzoek, ten gunste van het voorstel zelf gestemd te zijn. Zij meenden, dat het voorbarig zou zijn, thans reeds zich over de hoofdzaak uit te laten, en wilden aan het door hen geuit gevoelen geene andere beteekenis hebben gehecht, dan dat zij de gelegenheid geopend wenschten te zien, om het voor en tegen van het voorstel door nadere overweging en door openbare beraadslaging in het licht te stellen.

In strijd met het gevoelen der meerderheid, meenden eenige leden zich tegen het nader in overweging nemen van het voorstel te moeten verzetten, en zulks voornamelijk op grond, dat het als ontijdig moest worden beschouwd. Hunnes inziens was het tijdstip der indiening zeer ongelukkig gekozen. Het gold hier een greep in het belastingstelsel, gedaan of beproefd tegen het einde des jaars, op een oogenblik nu de kamer gereed staat de openbare beraadslaging over de Staatsbegrooting voor 1854 aan te vangen en bovendien nog onderscheidene andere gewigtige aangelegenheden te behandelen heeft. Op zulk een oogenblik zou het ligt èn der Kamer èn der Regering aan gelegenheid en tijd kunnen ontbreken, om het voorstel en al wat daarbij in aanmerking komt, met de vereischte zorg en aandacht te overwegen. Daarbij kwam in de tweede plaats, dat, vooral indien aan de beraadslaging over het voorstel de prioriteit boven die over de begrootingswetten moest worden toegekend, ligt in de geregelde afdoening dezer laatste welke dan toch vòòr het einde des jaars ook door de Eerste Kamer in haren geheelen omvang onderzocht en overwogen moeten worden, stoornis zou kunnen worden gebragt. Op dit laatste is echter door andere leden geantwoord, dat in ieder geval de begrootingswetten voor 1854, zelfs de wet op de middelen, des noods onder eenig voorbehoud, bij de Tweede Kamer afgehandeld moeten worden, vòòr zij tot het in beraadslaging nemen van het voorstel der negen leden overgaat. Aan de bedoeling der voorstellers zou, volgens die leden, bij het inslaan van dezen weg niet te kort worden gedaan, omdat toch altijd door eene latere wet eene vroeger vastgestelde kan worden afgeschaft of gewijzigd.

Aldus vastgesteld bij de Commissie van Rapporteurs, den 14den November 1853,

VAN GOLTSTEIN, HOFFMAN, VAN RAPPARD, MEEUSSEN, DE KEMPENAER.

(Vervolg van gisteren.)

Om, over het Koninklijk besluit van den 4 Augustus 1853 (*Stbl.* n°. 31) met grond te kunnen oordeelen, behoort men het uit het juiste oogpunt te beschouwen. Het in 1845 ingestelde zoogenaamde staats examen was, na in 1850 en 1851 slechts voor een gedeelte behouden te zijn, in 1852 geheel afgeschaft. De toegang tot de hoogescholen stond van toen af onbelemmerd voor een ieder open.

Voor een verstandig genot dier vrijheid, waren de meeste jongelieden [illegible] niet rijp en velen maakten er misbruik [illegible] over de jongelieden, toegelaten ten gevolge van het [illegible] zoo als dit in 1850 en 1851 was gehouden, talrijk; [illegible] 1852 de dam, die enkelen nog terughield, geheel was weggenomen, ontving de Regering van onderscheidene kanten [illegible] dringende aanzoeken dat de onbeperkte toegang tot de hoogescholen [illegible] worden tegengegaan. De jongelieden toch [illegible] dat die toestand niet natuurlijk was en [illegible] daaraan weldra een einde zou worden gemaakt, bevonden zich, hetzij al dan niet in staat de academische lessen met vrucht te volgen, als student te worden ingeschreven, om zoo doende, ware het mogelijk, de beperkende bepalingen, die zij te gemoet zagen, te ontgaan. Vooral had dit plaats nadat een ander Minister van Binnenlandsche Zaken was opgetreden. Als een bewijs hiervan kan strekken, dat, terwijl het gemiddelde getal jongelieden, dat zich, te rekenen van de overdragt van het rectoraat (gewoonlijk 26 Maart) tot [illegible] der groote vakantie, aan de hoogescholen [illegible] rende hetzelfde tijdvak, 67 beliep. De klagten der hoogleeraren, die aan dergelijke slecht voorbereide of aan alle ontwikkeling verstoken studenten onderwijs moesten geven, waren dan ook van dien aard, dat de Regering, wilden zij het academisch onderwijs niet zien te gronde gaan, niet langer mogt aarzelen, toen haar die toestand bekend was gemaakt, te overwegen hoe daaraan het best een einde te maken. Die overwegingen gaven slechts twee middelen aan de hand: herstel van het staats-examen van 1845, of van het examen bij art. 150 van het organiek besluit van 2 Augustus 1815 voorgeschreven. Aan het eerste, indien namelijk het examen zoodanig kon worden gewijzigd, als blijkens de ondervinding der vijf jaren, waarin het plaats had, volstrekt noodzakelijk was, zou de Regering, schoon de zaak overigens niet vrij van bedenkingen scheen, welligt de voorkeur hebben gegeven. Er was echter te kort om het examen dan nog voor den [illegible] spoedig naderenden academischen cursus te doen werken. Het was volstrekt onmogelijk, daartoe alles vooraf tijdig in gereedheid te brengen. Aan uitstel viel nogtans niet te denken; het kwaad moest onmiddellijk worden gestuit, en er bleef dus der Regering niet anders overig dan tot het andere middel over te gaan: wederinvoering van het examen, dat dertig jaren lang, krachtens art. 150 van het organiek besluit, voor de letterkundige faculteit werd afgelegd, zoodanig evenwel gewijzigd, dat de misbruiken, die daarbij gaandeweg waren ingeslopen, geweerd werden. Uit deze korte toelichting blijkt, waarom het afnemen der examina niet werd opgedragen aan eene en dezelfde commissie voor al de hoogescholen, waaraan verscheiden leden de voorkeur zouden hebben gegeven. Voor de vrees, dat men niet op al de hoogescholen met gelijke gestrengheid omtrent het afnemen der examina zal te werk gaan, kan, naar de Regering meent, geen grond bestaan. Zij houdt zich althans overtuigd, dat al de hoogleeraren daarbij dezelfde naauwgezetheid en de noodige gestrengheid zullen in acht nemen. Op de verbetering van den inwendigen toestand der Latijnsche scholen en gymnasien zal het besluit, de Regering wil dit gaaane toegeven, waarschijnlijk geen overwegenden invloed uitoefenen. Dit is ook, blijkens het bovenstaande, het doel van het besluit niet. Het behoort uitsluitend beschouwd te worden als een tijdelijk, door den drang der omstandigheden geboden redmiddel om grooter kwaad te verhoeden, het eenige, dat voor dadelijke toepassing vatbaar was. Hoogere aanspraken maakt het hoegenaamd niet. Afdoende verbetering van het gymnasiaal en academisch onderwijs kan alleen ten gevolge der wettelijke regeling verkregen worden.

Het bezit van een goed, naar de tegenwoordige eischen der wetenschap ingerigt observatorium leed dusverre schipbreuk op de aanzienlijke kosten daaraan verbonden. Vermoedelijk zal de eerlang bij de Utrechtsche hoogeschool op te rigten nieuwe sterrewacht, zoo niet geheel, dan toch grootendeels in dit gemis voorzien.

De Regering blijft het wenschelijk achten, dat de kosten der Delftsche academie niet op de Staats-begrooting worden gebragt. Bij de nog steeds bestaande onzekerheid omtrent het lot dier instelling, schijnt het onraadzaam de Staatsbegrooting te bezwaren met uitgaven ten haren behoeve.

(Wordt vervolgd.)

's Gravenhage, 15 November.

Z. M. heeft goedgevonden, in te willigen het verzoek van den majoor der infanterie H. F. Kock, adj. bij Hoogstdenzelven, om vergunning tot het aannemen en dragen van de decoratie van officier der orde van het Legioen van Eer, hem door Z. M. den Keizer der Franschen geschonken.

Z. M. heeft benoemd tot substituut-griffier bij de arrond.-regtbank te Groningen, mr. J. Meder, advocaat te Winschoten; tot commissaris van politie te Enkhuizen, F. Cup, thans inspecteur van politie te Amsterdam; en tot griffier bij het kantongeregt te Wijk bij Duurstede Mr. P. J. J. Linckers, advocaat te Leijden, en zulks in vervanging van J. Engelen van Schaik, aan wien bij dat zelfde besluit eervol ontslag uit die betrekking is verleend.

Z. M. heeft goedgevonden te benoemen, bij het 7de reg. infanterie, tot kapitein van de 3de klasse (naar ouderdom van rang), den 1sten luitenant H. M. Worm, van het corps.

Z. M. heeft den kapitein A. A. Rothpletz, van het 7de reg. infanterie, ingevolge zijne aanvrage, op grond van ligchaamsgebreken, pensioen verleend, en het bedrag daarvan bepaald op *f* 990.

Blijkens mededeelingen van den Deenschen minister-resident en van Zr. Ms. minister-resident te Kopenhagen, heeft de Deensche regering eene telegraaflijn tot stand gebragt, tusschen Elseneur en Hamburg en zoude de dienst langs die lijn waarschijnlijk in het begin van November worden geopend. In afwachting van de nadere opgaven nopens dezen dienst, in verbinding met de telegraaflijnen der Duitsch-Oostenrijksche vereeniging, worden uit het overgelegde voorloopige reglement de volgende bijzonderheden medegedeeld. De Deensche staatstelegraaf begint te Elseneur en strekt zich uit van daar, door Seeland en Funen, over de Belten, naar het zuiden van Jutland en verder, door Sleeswijk en Holstein, tot Hamburg. Er zijn kantoren te Elseneur, Kopenhagen, Korseur, Nyburg, Friedericia, Flensburg, Rendsburg, Altona en Hamburg. De regeringsberigten hebben bij het overbrengen den voorrang; daarop volgen de berigten, zoo officiele als bijzondere, die betrekking hebben tot de vaart in de Sond en in de beide Belten en ten laatste de gewone bijzondere berigten. De voorschriften [illegible] die door de Duitsch-Oostenrijksche vereeniging worden opgevolgd, zijn ook hier aangenomen. Tusschen elke twee kantoren wordt voor een berigt van een tot twintig woorden 1 Rbd., of 2,67½ gulden Nederlandsch betaald. Daarvan is echter de afstand tusschen Elseneur en Kopenhagen, als ook die tusschen Hamburg en Altona uitgezonderd, als wordende daar 33⅓ pct. minder, en alzoo slechts 64 schellingen of 1,78½ gulden berekend. Voor het binnenland wordt alleen het gebruik der Deensche en Duitsche talen toegelaten. Berigten voor vreemde telegraaflinien bestemd, moeten in de taal worden gesteld, waarin die vreemde dienst ze overbrengt.

Wij vernemen, dat door den Heer Stolte eene gedrukte nota is rondgedeeld aan de leden der Tweede Kamer, ter wederlegging van onze stukken over de *Handelmaatschappij*. Het doet ons leed, dat dit stuk niet voor het publiek verkrijgbaar is gesteld. Eene zaak van dat gewigt als het contract met die Maatschappij verdient inderdaad een zoo volledig mogelijk onderzoek in het openbaar te ondergaan. Ware het ons gegeven het stuk, dat aan de leden der Kamer *ter onzer wederlegging*, is gegeven, te mogen nagaan, wij zouden ons ongelijk hebben kunnen erkennen of de dwalingen van den heer Stolte kunnen aantoonen. Voorzeker zou daardoor dienst zijn gedaan aan hen die ter goeder trouw meenen dat het contract voordeelig is, en aan hen, die het tot stand komen daarvan met bekommering te gemoet zien.

Wij hopen dat alsnog èn deze nota èn de reeds bij de Kamer, door een lid overgelegde Staat, publiek mogen worden gemaakt.

(Vergelijk hiermede de zitting van heden.)

In 1850 bedroeg de geheele uitvoer van suiker uit Java naar Australie 20.263 picols.

In 1851 54,000 picols. (Zie *Grondwet* n°. 137).

Uit de berigten, per laatste mail uit Samarang ontvangen, blijkt, dat thans, *in de laatste twee à drie maanden*, naar Australie zijn verzonden circa 50,000 picols suiker.

Men meldt ons, dat het voorstel tot afschaffing van het tonnegeld en den accijns op het geslagt, in vele gemeenten der provincie Utrecht algemeenen bijval ondervindt, zoodat reeds adressen circuleren, om dat voorstel bij de Tweede Kamer te ondersteunen.

Uit Amerongen is het volgende adres bereids opgezonden:

„De ondergeteekenden, ingezetenen van Amerongen, (provincie Utrecht), doen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal het eerbiedig verzoek, om onverwijld gunstig gevolg te geven aan het voorstel van wet tot afschaffing van den Rijks-accijns op het geslagt en van alle belastingen op den invoer van slagtvee en versch vleesch, door de negen leden van de Tweede Kamer, 8 Nov., gedaan;

„Zij achten het overbodig om iets tot aanprijzing te zeggen, dan dit alleen; dat het geld, onder en door het Ministerie Thorbecke bezuinigd, na diens val nooit beter kan worden besteed, dan om het Nederlandsche volk goedkooper voedsel te geven.

„'t Welk doende enz."

Wij deelen hieronder, als naar gewoonte, de hoofduitkomsten mede van het overzigt, hetwelk door het Departement van Financien van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de *tien* eerste maanden van dit jaar, in vergelijking gebragt met de opbrengst over gelijk tijdvak van 1852, is publiek gemaakt.

De *directe belastingen* hebben over de 10 eerste maanden in 1853 opgebragt *f* 16,276,013.15, zijnde *f* 177,942.67½ *minder* dan in 1852 en *f* 556,347.81 *minder* dan de raming.

De in- en uitgaande regten en scheepvaartregten bedroegen *f* 4,249,209.16½, uitmakende *f* 120,215.25½ *minder* dan in 1852 en *f* 267,825.83½ *meer* dan de raming.

De opbrengst der accijnsen beliep *f* 16,614,596.84, zijnde *f* 370,936.24 *meer* dan in 1852 en *f* [illegible] *meer* dan de raming.

De waarborg en belasting der gouden en zilveren werken bragten op *f* [illegible] *f* 38,345.10½ *meer* dan in 1852 en *f* [illegible] *meer* dan de raming.

De indirecte belastingen bedroegen *f* 8,659,483.82½, zijnde *f* [illegible] *meer* dan in 1852 en *f* 781,933.82½ *meer* dan de raming.

De opbrengst der posterijen beliep *f* 1,221,208.07, zijnde *f* 57,709.74 *meer* dan in 1852 en *f* 137,874.74 *meer* dan de raming.

De opbrengst der Staatsloterij bedroeg *f* 275,902.50, of *f* 1,128.00 *minder* dan in 1852 en *f* 57,430.83 *minder* dan de raming.

De totale opbrengst was *f* 47,478,055.48½, bedragende *f* 940,663.62½ *meer* dan in 1852 en *f* 2,11[illegible] *meer* dan de raming.

Wij lezen het volgende in de *Echo Universel*:

„Volgens de [illegible] zal er geene sprake zijn van ministeriele wijzigingen. Onzerzijds houden wij de juistheid vol van al hetgeen wij te dien opzigte in ons n°. van 8 November hebben gezegd, behalve eene kleine teregtwijzing. Er is slechts bij hoogerhand besloten, dat de heer van Reenen zich met den heer van Ewijck *zou verstaan*, ten einde dezen laatsten aan te sporen, zijn eervol ontslag uit zijne betrekking van Commissaris des Konings in de provincie Noord-Holland te verzoeken.

„Wat de waarschijnlijke benoeming betreft van den heer van der Heym, tot de portefeuille van Binnenlandsche Zaken, ons belet de kieschheid om den naam van den persoon te noemen, die bestemd is om hem eventueel in het provinciale Gouvernement van Zuid-Holland op te volgen."

Het *Handelsblad* meent daarentegen om eenigen grond te mogen verzekeren, dat er geene aanleiding bestaat, om geloof te hechten aan het gerucht, dat de heer van Ewijck zijn ontslag gevraagd of verkregen zou hebben.

* Op aanstaanden Woensdag, den 16 dezer, zal de gewone audientie van den Minister van Koloniën geen plaats hebben.

Burgemeester en Wethouders van 's Gravenhage hebben bekend gemaakt, dat, te beginnen met Maandag, den 21 November 1853, wekelijks eene vrije veemarkt zal worden gehouden op de Lange Beestenmarkt, en dat er premien worden uitgeloofd aan de kooplieden, die op de 52 eerste marktdagen zullen hebben aangevoerd het grootste getal van rundvee, kalfkoeijen, vare koeijen en ossen, vette kalveren, schapen en lammeren.

* Men verneemt dat sedert den 15 October jl., door diakenen der Nederd. Hervormde gemeente alhier, *wekelijks* eene *buitengewoone* uitdeeling geschiedt van 400 Ned. ponden roggebrood, ten behoeve van diegenen onder de bedeelden, die door de grootte van het huisgezin, zoowel als door hun gedrag het meest dergelijke ondersteuning behoeven, en verdienen. Zoolang de [illegible] zulks toelaten, zal deze uitdeeling gedurende den winter worden voortgezet.

Gisteren avond had alhier eene vergadering plaats van de 's Gravenhaagsche afdeeling der vereeniging tot bevordering van fabriek- en handwerknijverheid. De president deelde der vergadering mede, dat de heer Jhr. de Stuers, ten gevolge zijner benoeming als opperbevelhebber van het leger in Nederl. Indie, zijn ontslag als lid van het hoofdbestuur heeft ingediend. Nu rees de vraag, of men onmiddellijk zou overgaan tot de aanvulling der vacature. Sommige leden vonden daarin bezwaar, naar aanleiding van het slot van art. 32, in verband met het slot van art. 33 der wet van de vereeniging; terwijl andere leden juist het slot van art. 33 aanvoerden als argument voor het gevoelen, dat men thans met der daad tot de benoeming *kon* overgaan, eene bevoegdheid waarvan men te eerder behoorde gebruik te maken, aangezien er op dit oogenblik noodzakelijkheid bestond tot aanvulling. Na eenige discussien is de vraag in laatstgemelden zin uitgemaakt. Dien ten gevolge werd overgegaan tot de benoeming van een lid van het hoofdbestuur. De drie kandidaten door het hoofdbestuur voorgesteld, waren de heeren: Forstner van Dambenoy, de Kock en van Brienen Jr. en werd eerstgemelde door de vergadering gekozen. Thans was aan de orde het concept-reglement en concept-instructie voor onderwijzers van de te 's Gravenhage op te rigten industrieschool. Aan de beraadslagingen daaromtrent namen voornamelijk deel de heeren Bauer, Sterkman, Decker, Hermans en M. H. Pimentel. Laatstgemelde heer trad in breedvoerige beschouwingen over de ontwikkeling van de industrie, de behoefte hier te lande aan industrieel onderwijs en daarna werd door hem in behandeling genomen het concept in zijne algemeene strekking en in de meeste zijner onderdeelen, hetgeen aanleiding gaf tot uitvoerige toelichtingen van de zijde der ontwerpers, zijnde de heeren Mr. Kappeijne van de Coppello en Keijzer. Ten slotte werd na eenige wijzigingen het concept aangenomen, terwijl aan de ontwerpers dank gezegd werd voor den loffelijken ijver, die zij bij het volvoeren van hunne moeijelijke taak hadden aan den dag gelegd.

[illegible]neemt, dat Z. M. de Koning, naar aanleiding [illegible] 5 2de lid van de wet op de kerkgenootschappen, [illegible] goedgevonden o. a. geschikt te verklaren [illegible] van den heer Joannes Zwijsen, als [illegible] de gemeente Haaren, gelegen tusschen [illegible]

Aan de Utrechtsche Hoogeschool is op 10 dezer [illegible] doctor in de beide regten gepromoveerd, de heer E. Tilenius Kruijthoff, van Tiel en op 12 dezer den heer W. T. D. IJssel de Schepper, van Arnhem, beiden met theses.

Op de verschillende rekwesten der studenten aan de Groningsche Hoogeschool, houdende verzoek om van het faculteits-examen te worden vrijgesteld, is dezer dagen door de Regering *afwijzend* beschikt.

[illegible]verneemt dat op 13 dezer, na eene langdurige ongesteldheid, te Utrecht, in den ouderdom van 73 jaren [illegible]leden, mr. F. van de Poll, oud-gouverneur van de provincie Utrecht.

Even als [illegible] zal waarschijnlijk te Epe eene wekelijksche [illegible]markt worden gehouden. Het meer en meer ontginnen der heidevelden en de meerdere bloei van den [illegible] maken een' dergelijken maatregel noodzakelijk. [illegible] de afwijzing, door den raad van Deventer, van een voorstel, om met de gemeenten Epe en Voorst mede te werken in het tot stand brengen eens kunstwegs, die de communicatie van Ep naar Deventer met $\frac{3}{4}$ uurs zoude verkort hebben, het hare daartoe bijdragen.

Door den gemeenteraad van Voorst zijn de kosten voor het onderwijs, op de begrooting voor 1854, verhoogd met eene som van *f* 297.50, zullende die, behalve ter aanschaffing van goede leermiddelen, voornamelijk strekken, om kinderen van behoeftige, doch niet bedeelde ouders *gratis* ter school te zenden. Mogt dit goede voorbeeld in vele gemeenten navolging vinden!

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur!

De 's Gravenhaagsche Nieuwsbode opent heden zijne, soms zeer curieuse kolommen met een aanval tegen het voorstel van de 9 leden. Een opmerkelijk stukje om...! de heussche taal, de blijken van eerlijkheid, van gezonde staathuishoudkundige begrippen, van alleen het heil van 't algemeen te bedoelen; van zonder nevenbedoelingen en volstrekt niet uit gekwetste eigenliefde te zijn voortgevloeid. Trouwens, het stuk is van een «arme drommel.» — Ware het een *rijke* drommel, men zou zeggen: de man heeft wat veel getafeld, 't riekt naar champagne-kurk; maar men moet het een *armen* drommel zoo kwalijk niet nemen dat, terwijl het vleesch te duur is, de man welligt een slokje heeft genomen. Van daar waarschijnlijk, dat hij geheel het karakter mist van den Phédon, van La Bruijère. Hij heeft meer moed, 't courage water werkt, en hij begint al dadelijk, tegen twee kapitale mannen, zoo maar rondweg, met de beschuldiging, dat zij het volk voor den gek houden. Daarna een paar grove trekken over hun inkomen, die, in den mond van den *rijken* drommel, welligt kwaadaardigheid zou worden genoemd; maar voorzeker als uit het brein van den armen drommel voortgesproten, een algemeen gelach onder zijne gelijken zullen verwekken. Uit hetzelfde gezigtspunt van arm-drommeligheid moeten ook de redeneringen, die dan volgen tot stichting en ophouwing in de wetenschap voor de lezers van de *Nieuwsbode* beschouwd worden. Behandele hem niemand toch hard: de drommel is arm aan alle kanten arm, 't is zonneklaar dat hij waarheid spreekt: arm aan geld en aan hersenen. Hoort hoe hij spreekt: *mij te* willen ontlasten van een dubbeltje per pond vleesch, 't is geen cent waard. — Ik heb veel liever dat ge mij een vijfje *meer* laat verdienen, of liever als aalmoes schenkt; want — dit is de verheven eenvoudigheid van 's mans redenering — een dubbeltje is 2, en 5 min 2 is drie, en 3 is meer dan 2. — Ziet ge het nu, lezers van *de 's Gravenhaagsche Nieuwsbode!* hoe de waarheid niet bij die «gekke mannen» schuilt; maar opwelt uit het hart van een «armen drommel», die daarenboven, in het glaasje heeft gekeken. Weet, Staatsmannen, die thans in den stuurstoel, door de opwekkende wolken uwer havannah's, heen naar den gemakkelijksten cours zit te gluren, dat hier bij den «drommel» de *ware rigting* is. Geeft hem een vijfje, geeft allen een vijfje, die het van noode hebben: geeft het den arbeider of den werkman niet alleen, maar geeft het den minderen ambtenaar, den officier, den gepensioneerden, der weduwe en den wees; — en ziet daar den steen der wijzen gevonden. — Gelooft hen niet, die spreken van de vernedering die in zulk eene theorie ligt, en haar de leer der aalmoezen noemen. Neen, die theorie is gegrond op de vaderlijke natuur der menschen, die slechts al te veel verloren gaat, die den «armen drommel» nederig houdt, en die de tergende denkbeelden verstikt van *gelijkmatige drukking* van Staatslasten, en dergelijken, die het niet noodig zal zijn voor u, bewoners eener hofstad, op te halen.

Gelooft ook hen niet, die spreken van eene *noodwendigheid* tot opheffing der belasting op het geslagt, omdat zoo als zij zeggen, daardoor het evenwigt zou worden hersteld, dat er nu ontbreekt door het verschil van ons met het buitenland, dat geen accijns heeft, en ten onzen nadeele is, omdat wij daardoor niet tot denzelfden prijs [illegible] verzekert dat de schepen [illegible] ons binnen vallen, en wij, daardoor een schraler markt zouden hebben, dan anders het geval zou zijn, en buitendien de inkomsten derven welke voor vele bedrijvigen, eene drukke vaart mede brengt. Neen; gelooft liever den «arme drommel», juist het tegendeel is waar. Gij moet dat Tonnegeld behouden; dan zijn de vrachten duurder, want de lage vracht maakt dat het vee wordt uitgevoerd. En als gij daarop mogt bedenken dat de vrachten in geen tijden zoo hoog zijn geweest als thans, dan leert u de «arme drommel,» in de *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode*, eerste artikel, van Vrijdag 11 Nov. 1853, ja, wat leert hij? — dat zal hij u in een volgend artikel eens zeggen, dat dit eene uitzondering is op den regel, en niets doet tot zijne redenering, die eigenlijk slechts de strekking heeft, om aan te toonen, dat men de kleine vaart naar Engeland en Frankrijk wil begunstigen. En als gij 't dan niet begrijpt, of daarin geen kwaad ziet, drinkt dan eerst of een borrel of een flesch champagne, naarmate gij tot de «arme» of «rijke» drommels behoort en dan .... He?

'Is onomstootelijk dat bolwerk van gezonde redenering, dat die «arme drommels» tegen die «gekke mannen» heeft opgerigt. Zij spreken van ontlasting van vleesch! — Denken zij dat de «arme drommels» daardoor in staat zouden komen om «runder-ribbetjes» of kalfs-coteletten» te eten; — misschien nog maar een stukje van een schijf of van een lenden. — En wat wil dat zeggen? — *Ontlasten* zegt ge? Ziet, velen van ons knikken de knieën onder den last; maar wat zegt het, dat gij, door het lastigste weg te nemen, wilt beginnen om met ons regt op de beenen te laten wandelen. Als gij ons niet *alles* afneemt, brandstoffen-, zout-, zeep-, dienstboden-belasting. Dat zouden, o! negen mannen, eerst ontheffingen zijn, die klonken als een klok.

Ziedaar de voorname, treffende rederingen, voortgesproten uit het brein van een «arme drommel», — waarop het blad, als leiding-artikel, zijne lezers vergast.

Vrijdag, 11 Nov. 1853. *«Geen arme Drommel.»*

Advertentiën.

JOH. NOMAN EN ZOON te Zalt-Bommel, debiteren met succes:

1°. B. VAN MERLEN, (Kolonel), De afrigtingskunst 8°. *f* 0.75.

2°. ——— De hoogere afrigtingskunst, met platen. *f* 0.75.

3°. ——— Nieuwe afrigtingskunst, 8°. *f* 0.40.

4°. ——— [illegible] in houtsneê, van de [illegible] school en afrigtingskunst, 8°. *f* 0.40.

5°. ——— Proeve eener wet op de bevordering bij het Nederlandsche Leger, gr. 8°. *f* 0.40.

6°. ——— Handleiding tot het gewennen van de Paarden, 8°. *f* 0.30.

7°. P. P. ROORDA VAN EYSINGA, Aardrijksbeschrijving van Nederlandsch-Indie, met eene uitvoerige kaart, gr. 8°. in linnen prachtband. *f* 3.50.

(179)

Laatste Berigten.

Z. M. heeft goedgevonden de benoeming van den burgemeester van Bleskensgraaf, N. A. C. Slotemaker, tot secretaris dier gemeente, met Hoogstdeszelfs goedkeuring te bekrachtigen.

Z. M. heeft [illegible] M. Koentz, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als burgemeester der gemeenten Wychen en Balgoy.

Z. M. heeft goedgekeurd het beroep van den predikant, uitgebragt door den kerkeraad der Herv. gemeente van Oude Wetering c. a., onder de classis van Leijden, op J. P. Hattink, predikant te Aalst.

Z. M. heeft de heer C. Fuchs erkend als consul van Wurtemburg te Rotterdam.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 15 November 1853.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	60 15/16 1 15/16			
Dito Certificat.	3	73 11/16 3/4 11/16	*Hope* 1798/1816	5	103 5/8
Dito dito	4	92 1/8 3/16 1/8	Dito 1828/1829	5	102
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1833	5	
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	[illegible]	[illegible]
Hand.-Maats.	4½	124	Dito *Hope*	[illegible]	
Belgie.			Dito [illegible]	[illegible]	87½
Certificaten.	2½		[illegible]ser.	4	
Dº *Rothschild*.	2½	50	[illegible]ssig.	6	
Frankrijk.			[illegible]c. dito.	6	
Obligatien.	3	[illegible]	**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe [illegible]		[illegible] 5/16	Obligatien	4	81 3/8 1/2
[illegible]		[illegible] 3/4	**Oostenrijk.**		
[illegible]		40 3/8			
[illegible] Com.		5 3/8	Metalliek	5	75 1/2 7/8
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	88 3/8 [illegible]
Portugal.			Dito letter B.	5	[illegible]
Londen nieuwe.	5	[illegible]	[illegible]	2½	39 1/4
Dito uitgest.	4	15 1/4	[illegible]	2½	39 1/8

Ned. Haarlemm. 5 pct. $100\frac{1}{16}$; [illegible] Roth. (p. st. 500. 5 pct. 95; Philad. Bank-Actien. $14\frac{1}{16}$; [illegible] te Londen 3 pct. $22\frac{1}{2}$ Ex. C.; Dito Onb. $22\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{3}{8}$; Gren. te Londen Uitg. $7\frac{7}{8}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 69.

Bij tamelijk veel affaire in de hoofdsoorten zoo van Binnenl. als Buitenl. effecten, was de markt over het geheel iets beter gestemd, uitgezonderd in Russische fondsen welke meer aangeboden waren.

LONDEN, Maandag 14 November. Consols op t. $94\frac{1}{8}$; Mexico N. 3 pct. $25\frac{1}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $74\frac{1}{4}$; Gren. Uitg. 8; Spanje 1 pct. $21\frac{3}{4}$; Certificaten $5\frac{1}{4}$.

PARIJS, Maandag 14 November. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. en c. 99.50; dito 3 pct. op t. 73.55; Spanje binn. 3 pct. $41\frac{1}{8}$; dito pct. $21\frac{1}{2}$; Belgie $4\frac{1}{2}$ pct. 95; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 95; N. Met. 92 Disconto 3 pct.

WEENEN, Maandag 14 November. Nieuwe Metal. $91\frac{1}{4}$ [illegible] lett. B. 107; Bankactien 1303; Lombo 5 pct. $97\frac{1}{2}$; [illegible] fl. 250 132; Wissel Lond. 11.18; Parijs $136\frac{1}{4}$; Zilver [illegible]

MADRID, Vrijdag 11 November. Spanje binnl. [illegible] dito nieuwe 1 pct. $22\frac{13}{16}$.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON. [illegible]